

Naar een Kwaliteitskaart voor het primair onderwijs

F. Janssens en A. Visscher

Samenvatting

Sinds een aantal jaren publiceert de Onderwijsinspectie Kwaliteitskaarten waarmee beoogd wordt ouders en andere geïnteresseerden informatie te verschaffen over het functioneren van scholen. Die informatie kan gebruikt worden voor het vormen van een oordeel over de kwaliteit van een school en, in het verlengde daarvan, voor de schoolkeuze en de dialoog tussen ouders en scholen. Willen de Kwaliteitskaarten aan hun doel beantwoorden, dan dienen ze aan een aantal kwaliteitseisen te voldoen.

In dit artikel wordt allereerst een overzicht gegeven van de ervaringen met Kwaliteitskaarten in de VS. Vervolgens wordt de inhoud beschreven van de Nederlandse Kwaliteitskaart voor primair onderwijs. Daarna wordt de Kwaliteitskaart beoordeeld op basis van standaarden voor het publiceren van schoolprestatie-indicatoren en worden aanbevelingen geformuleerd voor de verhoging van de publieksfunctie van de Kwaliteitskaart.

1 Inleiding

Sinds het midden van de jaren negentig rapporteert de Onderwijsinspectie over beoordelingen van de kwaliteit van individuele scholen. Vóór 1997 waren deze schoolbezoeksrapporten niet openbaar; ze waren in principe alleen bedoeld voor de betrokken scholen en hun besturen. Andere gegevens waarover de Inspectie beschikte, zoals de examenresultaten en gegevens over leerlingstromen binnen scholen, werden in beginsel alleen gebruikt om schoolbezoeken voor te bereiden. Druk van buitenaf om deze informatie openbaar te maken, ontstond vanaf 1996 naar aanleiding van een verzoek van het dagblad "Trouw" op basis van de Wet Openbaarheid Bestuur. "Trouw" gebruikte de examen- en leerlingstroomgegevens voor het samenstellen van een overzicht waarin alle scholen een rapportcijfer kregen. Hiermee

ontstond in 1997 de eerste van een jaarlijkse serie 'league tables' van scholen voor voortgezet onderwijs (zie Canton & Webbink, 2004; Dijkstra, Karsten, Veenstra, & Visscher, 2001; Meijer, 2003).

Naar aanleiding van de publicatie in "Trouw" besloot de overheid voortaan ook zelf de gegevens per school openbaar te maken in de vorm van een zogenaamde Kwaliteitskaart voortgezet onderwijs (voor het eerst uitgebracht in september 1998).

In 2000 besloot de minister dat de Inspectierapporten over individuele scholen voortaan via de Inspectiewebsite (www.onderwijsinspectie.nl) openbaar gemaakt mochten worden. De opbrengstgegevens die "Trouw" publiceert en die ook via de Kwaliteitskaart van de Inspectie beschikbaar zijn, werden aangevuld met gegevens over de kwaliteit van het onderwijsaanbod, het onderwijsproces en de context van individuele scholen. Deze situatie is geformaliseerd in de Wet op het Onderwijstoezicht die op 1 september 2002 van kracht werd en welke uitdrukkelijk gebaseerd is op de idee dat ouders, leerlingen, deelnemers en studenten behoefte hebben aan onafhankelijke informatie over de kwaliteit van scholen.

Inspectierapporten zijn in principe bedoeld voor scholen en hun besturen en bevatten derhalve nogal wat jargon waardoor ze voor ouders, leerlingen en deelnemers niet bijzonder toegankelijk zijn (Janssens, 2003). Om de rapporten toegankelijker te maken voor niet-onderwijsgevendend besloot de Inspectie in 2003 voor elke school een Kwaliteitskaart te publiceren. Deze kaarten zijn te beschouwen als een populaire samenvatting van het beschikbare Inspectierapport, bedoeld voor met name ouders, leerlingen en deelnemers.¹ De gegevens op deze kaarten hebben betrekking op het totale functioneren van scholen.

In dit artikel gaan we verder in op de ontwikkeling van de Kwaliteitskaart voor het Nederlandse *primair* onderwijs. Aangezien in de VS al bijna 20 jaar Kwaliteitskaarten

worden gepubliceerd, gaat paragraaf 2 eerst in op de ervaringen die aldaar zijn opgedaan met de inhoud en het gebruik van deze kaarten. Daarna wordt in paragraaf 3 de inhoud van de Nederlandse Kwaliteitskaart voor het primair onderwijs besproken. Deze kaart wordt vervolgens tegen het licht gehouden van de standaarden die volgens de redacteurs van “Het Oog der Natie: scholen op rapport” (Dijkstra et al., 2001) moeten gelden voor het publiceren van schoolprestatiegegevens.

Het artikel wordt afgesloten met een algemeen oordeel over de Kwaliteitskaart primair onderwijs en aanbevelingen om de bruikbaarheid van de kaart te vergroten.

2 Ervaringen met Kwaliteitskaarten in de VS

In de VS is de publicatie van Kwaliteitskaarten onlosmakelijk verbonden met de gedachte dat scholen over hun kwaliteit verantwoording dienen af te leggen aan de buitenwereld. Dit wordt ‘accountability’ genoemd (Canton & Webbink, 2004). De kaarten staan daar bekend als ‘school report cards’ of ‘school accountability report cards’ die speciaal bedoeld zijn om derden te informeren over de prestaties van scholen (McMillan, 2000). Verwacht wordt dat de publicatie van Kwaliteitskaarten de kwaliteit en de effectiviteit van scholen in positieve zin beïnvloedt.

In 2001 publiceerden 45 staten jaarlijks gestandaardiseerde kaarten over individuele scholen. Daarnaast hebben ook veel schoolbesturen eigen Kwaliteitskaarten. Gedurende de laatste 10 jaar heeft de Kwaliteitskaart in de VS wel een ander karakter gekregen; de kaarten hebben meer betrekking op de leerprestaties van de schoolbevolking (output) en minder op de financiële en andere middelen (input) van een school (McMillan, 2000). Een andere trend is dat ook veel Kwaliteitskaarten de effecten van de leerprestaties voor het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt laten zien (verwijzing en plaatsing) (Quality Counts ‘01, Special Report).

In veel staten zijn de Kwaliteitskaarten een onderdeel van een accountability-systeem waarbinnen bijvoorbeeld accreditatie een rol

speelt, inclusief het treffen van sancties en het geven van financiële prikkels.

Er blijkt in de VS ook sprake te zijn van onbedoeld gebruik van de kaarten, zoals het rangordenen van scholen (schijnnauwkeurigheid: wie staat op plaats 53 en wie op plaats 54?), of het “in de markt zetten” van een gemeente, een buurt of een wijk. Praktisch alle staten volgen een eigen weg als het gaat om het ontwerp van Kwaliteitskaarten en de manier waarop deze gebruikt worden.

Critici zijn van mening dat de kaarten de volgende neveneffecten hebben (zie voor een meer uitgebreid overzicht McMillan, 2000):

- te grote nadruk op toets- en examenresultaten als maat voor schooleffectiviteit;
- bevorderen van de uniformering van kwaliteitsaspecten die weinig overeenkomst hebben met de schoolwerkelijkheid;
- te weinig aandacht voor andere belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van scholen, zoals het percentage abiturienten, het succes in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt, en de niet-cognitieve opbrengsten;
- bevordering van oneerlijke vergelijkingen tussen scholen;
- disproportionele negatieve effecten voor scholen in achterstandssituaties. Schooldirecteuren geloven dat indien leerprestaties worden afgezet tegen etniciteit, dit negatieve gevolgen heeft voor het onderwijs, en dat etnische disharmonie toeneemt (Herrington, 1993);
- scholen worden te verantwoordelijk gehouden voor leerprestaties die voor een belangrijk deel worden bepaald door factoren waarop scholen geen invloed hebben, zoals de intelligentie en inzet van leerlingen, ouderbetrokkenheid, de thuis situatie en het buitenschoolse leren;
- het te laat rapporteren van informatie waardoor scholen niet tijdig kunnen ingrijpen;
- gezien het matige gebruik van Kwaliteitskaarten door ouders, is er sprake van een slechte kosten/batenverhouding;
- kwaliteitskaarten verenigen het onderwijsaanbod tot datgene wat wordt getoetst (vgl. ‘teaching to the test’).

Inmiddels hebben Kwaliteitskaarten in de VS een wettelijke status. De wijziging die Presi-

dent Bush heeft aangebracht in de zogenaamde Elementary and Secondary Education Act (ESEA), beter bekend als de No Child Left Behind Act van 2001, vereist dat alle school-districten in de VS jaarlijks een zogenaamd Local Education Agency (LEA) Report Card publiceren, inclusief de Kwaliteitskaart van iedere individuele school die onder de LEA valt. Deze wet vereist bovendien dat elke Staat een jaarlijkse State Report Card publiceert, gebaseerd op de gegevens van alle scholen uit de verschillende districten van de staat.

Over het doel van Kwaliteitskaarten wordt door de Bush Administration niet geheimzinnig gedaan. No Child Left Behind wil dat deze kaarten de munitie vormen voor de verbetering van de kwaliteit van scholen, door een debat tussen scholen en hun omgeving te stimuleren: "Clearly, the report cards are a centerpiece within No Child Left Behind's focus on accountability. The responsibility of taking the information once it is collected and using it as the engine that drives school improvement efforts rests on the shoulders of local administrators." (Nelson, 2002).

Het moge dan zo zijn dat de No Child Left Behind Act Kwaliteitskaarten ziet als een hefboom voor de verbetering van het onderwijs - vooral doordat de ouders voldoende informatie over scholen hebben om een juiste schoolkeuze te maken, of door met de school in debat te gaan (Henry, 1996; Jamentz, 1998) -, de realiteit laat een ander beeld zien. Uit onderzoek uitgevoerd door de Public Agenda Foundation for Education Week bleek dat minder dan eenderde van de ouders en iets meer dan de helft van de ondervraagde leraren ooit een Kwaliteitskaart hebben gezien (Edwards, 1999). Deze bevinding werd zes jaar eerder ook al gerapporteerd door Herrington (1993).

Niet alleen de toegankelijkheid van Kwaliteitskaarten is een probleem, ook hun inhoud. Een effectieve kaart vereist in de eerste plaats dat het systeem waarmee de gegevens worden verzameld integraal, valide en betrouwbaar is (Ananda & Rabinowitz, 2001; Linn, 2000). In de tweede plaats vereist een effectieve kaart dat de informatie betekenisvol is voor het publiek. Sommige indicatoren die op een kaart worden gerapporteerd, zoals

gegevens over sociaal milieu, en demografische gegevens over de schoolbevolking, staan soms haaks op de indicatoren die het publiek graag wil zien, zoals fysieke veiligheid en de vakbekwaamheid van leraren (Edwards, 1999). Ook de kwalificaties die soms worden gebruikt om de algehele kwaliteit van een school weer te geven, komen bij het publiek niet altijd geloofwaardig over (bijv. kwalificaties als 'strong', 'exemplary' en 'weak') (Edwards, 1999; Kerna-Schloss, 1999).

Onderzoek toont bovendien aan dat ouders meer waarde hechten aan indicatoren aangaande de fysieke veiligheid, het leerstofaanbod, de vakbekwaamheid van leraren, de klassengroote en slagingspercentages, dan aan toets- en examenresultaten (Jaeger, Gomey, & Johnson, 1993; McMillan, 1996; zie ook Dijkstra et al., 2001). Onderzoek bevestigt dat ouders graag Kwaliteitskaarten willen zien die vergelijkingen met andere scholen mogelijk maken en die de ontwikkeling van de leerprestaties over de jaren heen laten zien, het liefst gerapporteerd in een kort en gemakkelijk leesbaar format (Brown, 1999). Niet-toegankelijke kaarten worden door het publiek genegeerd (Herrington, 1993).

Wat opvalt aan het Amerikaanse onderzoek is dat het zich vooral beperkt tot de toegankelijkheid van Kwaliteitskaarten en tot opvattingen over de gewenste inhoud van deze kaarten. Het onderzoek is nogal opiniërend van karakter en is nauwelijks gericht op de effecten van deze kaarten op het gedrag van ouders, het publiek en de scholen (zie Canton & Webbink, 2004). De No Child Left Behind Act verplicht scholen de leerprestaties in beeld te brengen. Ouders krijgen de mogelijkheid hun kinderen op een andere school te plaatsen wanneer scholen onder de maat blijken te presteren. Jacob (2002) onderzocht of de openbaarheid van schoolprestaties tot betere schoolopbrengsten leidt en of scholen misschien ook strategisch reageren. Hij vond inderdaad sterke verbeteringen van leerprestaties. Ook vond hij dat relatief slecht presterende scholen grotere verbeteringen lieten zien dan andere scholen. Tevens constateerde Jacob dat scholen strategisch gedrag vertonen dat ertoe kan leiden dat prestaties

rooskleuriger worden voorgesteld, bijvoorbeeld door zwakke leerlingen niet te toetsen, ze door te verwijzen naar speciale programma's, en ze vaker te laten doubleren (zie ook Figlio & Getzler, 2002; Ladd & Walsh, 2002; Visscher, dit themanummer).

3 De Nederlandse Kwaliteitskaart voor primair onderwijs

De publicatie van de Kwaliteitskaarten voor primair onderwijs heeft tot doel ouders, maar ook andere belangstellenden, zoals scholen, onderwijsbegeleidingsdiensten, de media en leraren die een baan zoeken, te informeren over de kwaliteit van een bepaalde school voor primair onderwijs. De kaarten zijn dientengevolge ook op deze doelgroepen gericht wat betreft de inhoud van de beschikbaar gestelde informatie, het gehanteerde taalgebruik en de toegankelijkheid. Ze beogen vooral het schoolkeuzeproces te ondersteunen, alsmede het gesprek tussen ouders en de school over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

Bij de ontwikkeling van deze Kwaliteitskaart is rekening gehouden met bevindingen

uit Amerikaans onderzoek. In de eerste plaats is aandacht besteed aan de informatiebehoeften van de gebruiker, in dit geval met name die van de ouders.

De informatie op deze kaarten is ontleend aan de onderliggende Inspectierapporten, waaruit een selectie is gemaakt op basis van hetgeen ouders interessante gegevens vinden (Kordes, 2002). De Inspectierapporten bevatten dus voornamelijk geen andere gegevens dan waarover de Inspectie in haar schoolbezoeksrapporten rapporteert. Op zichzelf is dit een beperking, omdat is gebleken dat ouders eerder in "zachte" kwaliteitsaspecten zijn geïnteresseerd, zoals fysieke veiligheid en pedagogisch klimaat, dan in "harde" aspecten, zoals bijvoorbeeld opbrengsten (Dijkstra et al., 2001).

In de tweede plaats is gepoogd om het jargon uit de Inspectierapporten op de Kwaliteitskaarten te vermijden. De indicatoren zijn op basis van onderzoek onder ouders (Kordes, 2002) zoveel mogelijk geformuleerd in termen die ouders begrijpen.

Om de kwaliteit van het onderwijs te beoordelen, krijgen basisscholen sinds het in werking treden van de Wet op het Onderwijstoezicht periodiek kwaliteitsonderzoek

The screenshot shows the website for the Dutch Quality Card for primary education. At the top left is the logo 'INSPECTIE van het ONDERWIJS'. Below it is a navigation menu with items like 'Zoek scholen', 'Nieuws', 'Publicaties', 'Wat doen wij', 'Waar kunt u terecht', and 'Thema's'. The main content area displays the quality card for 'RK basisschool Zomervliet'. The school's name is 'RK basisschool Zomervliet', located at 'Zalplein 6, 1403 IG Driedorp'. The website is 'http://www.zomervliet.nl/' and the email is 'zomervliet@planet.nl'. There is a link to 'Toon alle vestigingen van deze school'. The quality card is divided into three columns: 'Leerresultaten', 'Sfeer op school', and 'Methodes en materiaal'. Each column lists indicators with status icons (e.g., 'Einde basisonderwijs', 'Voortgang van leerlingen', 'Omgang leraren en leerlingen', 'Veiligheid en geborgenheid', 'Aangename, motiverende omgeving', 'Modern en onderwijskundig verantwoord', 'Geschikt voor snelle en zwakke leerlingen', 'Samenhang'). At the bottom, there is a section for 'Kwaliteit van lesgeven' and 'Schoolcontacten' with a link to 'Schoolrapporten'.

Figuur 1. Voorbeeld van de Kwaliteitskaart voor primair onderwijs.

(PKO). Daarvóór ondergingen basisscholen integraal schooltoezicht (IST) of regulier schooltoezicht (RST). Tijdens de Inspectie-bezoeken worden verschillende domeinen beoordeeld, zoals de zorg voor kwaliteit, het onderwijsleerproces en de opbrengsten. Op basis van deze bezoeken heeft de Inspectie een kwaliteitsprofiel van scholen opgesteld. Dit kwaliteitsprofiel wordt weergegeven op de Kwaliteitskaart.

Naast bovengenoemde typen van Inspectiebezoek kunnen scholen ook een beperkte vorm van toezicht hebben ondergaan, namelijk een jaarlijks onderzoek (JO). Tijdens die onderzoeken wordt alleen naar de kwaliteitszorg en naar de opbrengsten van een school gekeken. Wanneer dit het geval is geweest, wordt door de Inspectie een kwaliteitsprofiel gegeven op basis van een eerder IST-, RST-, of PKO-bezoek, maar de leerresultaten worden dan, waar mogelijk, overschreven door de meer recente gegevens uit het JO. Scholen die niet eerder in het kader van IST, RST of PKO bezocht zijn, krijgen alleen een waardering voor het aspect *leerresultaten*; de rest van de Kwaliteitskaart blijft dan leeg.

Alleen reguliere basisscholen die vanaf 2000 met IST, RST of PKO zijn bezocht, hebben een Kwaliteitskaart. Scholen die vóór 2000 voor het laatst zijn bezocht, zullen spoedig opnieuw bezocht worden.

In de derde plaats is rekening gehouden met de hoeveelheid informatie die op de Kwaliteitskaart kan worden gepubliceerd en is aandacht besteed aan een op ouders afgestemde presentatie van de gegevens. De oordelen op de Kwaliteitskaart worden met een groen, rood of blanco vakje weergegeven. Deze kleuren staan voor respectievelijk voldoende, onvoldoende, en geen waardering. Een blanco vakje houdt in dat de Inspectie bewust geen oordeel heeft uitgesproken over het betreffende domein, of dat er onvoldoende gegevens waren om tot een oordeel te komen.

Boven de domeinen staat een datum. Dit is de datum waarop het oordeel van de Inspectie is opgesteld. Deze datum kan per domein verschillen, omdat niet altijd alle domeinen bij elk bezoek opnieuw beoordeeld worden.

4 De standaarden voor publieke schoolprestatie-informatie

Hoewel vrijwel geen onderzoek beschikbaar is naar het gebruik en de effecten van de Kwaliteitskaart-PO kan wel geanalyseerd worden of deze voldoet aan de eisen die gesteld kunnen worden aan de publicatie van informatie over de prestaties van scholen. In “Het Oog der Natie: scholen op rapport” (Dijkstra et al., 2001) formuleren Visscher, Dijkstra, Karsten en Veenstra (2001) een dertiental standaarden waaraan naar hun mening publieke schoolprestatie-informatie zou moeten voldoen. Hoewel standaarden uiteraard altijd voor discussie vatbaar zijn, zal hier niet worden ingegaan op de merites van de standaarden zelf. De geïnteresseerde lezer wordt daarvoor verwezen naar Visscher e.a., 2001, waarin de keuze en definitie van de standaarden uitvoerig beargumenteerd worden.

De standaarden vallen in drie categorieën uiteen: standaarden aangaande de nauwkeurigheid (N), de bruikbaarheid (B) en de zorgvuldigheid (Z) van de publicaties. In het kort houden de standaarden het volgende in.

Standaarden betreffende de nauwkeurigheid van de indicatoren

N1. Schoolprestatie-indicatoren behoren de *toegevoegde waarde* van scholen weer te geven, dat wil zeggen dat idealiter wordt weergegeven in welke mate scholen iets toevoegen aan het entreeniveau van leerlingen. Aangezien entreetoetsen vaak ontbreken, wordt deze eis vaak vertaald in het vergelijken van scholen met scholen die qua achtergrondkenmerken van de leerlingpopulatie (met name hun socio-economische status) vergelijkbaar zijn.

N2. Schoolprestatie-indicatoren zijn idealiter gebaseerd op meerniveau-analyses waarin berekend wordt welk deel van de variantie in leerlingprestaties verklaard wordt door respectievelijk leerling-, klas- en schoolkenmerken.

N3. Gezien de kleine aantallen leerlingen waarop de berekeningen van schoolprestatie-indicatoren vaak gebaseerd zijn (bijvoorbeeld de leerlingen die examen hebben gedaan in een eindexamenvak) is de onzeker-

heid over de nauwkeurigheid van de indicatoren groot. Om die reden dienen niet alleen de prestatie-indicatoren, maar eveneens de betrouwbaarheidsintervallen van de indicatoren gepubliceerd te worden.

N4. In verband met de toenemende onzekerheid in de schattingen van de prestatie-indicatoren bij een afnemend aantal waarnemingen dienen de berekeningen op minimaal 10 leerlingen per school gebaseerd te zijn.

N5. Rangordes van scholen welke suggereren dat het bijvoorbeeld mogelijk is om de school met rangordenummer 345 te onderscheiden van school 344 en van school 346 zijn uit den boze in verband met de eerder genoemde onzekerheid in de schattingen.

N6. De berekeningen dienen voor derden controleerbaar te zijn qua gebruikte data en analysemethodiek.

N7. Voor het verkrijgen van juiste prestatiegegevens is het van belang dat zorgvuldige en controleerbare evaluatieprocedures gevolgd worden (bijvoorbeeld ter voorkoming van fraude in de vorm van een verlaging van de aanvangsscores waardoor de toegevoegde waarde groter zal lijken).

Bruikbaarheidsstandaarden

B1. De indicatoren dienen vergezeld te gaan van een adequate toelichting op hetgeen indicatoren wel en niet (kunnen) zeggen, bijvoorbeeld dat ze een bepaalde onzekerheid bevatten, en dat ze slechts een partieel beeld van de schoolkwaliteit kunnen geven.

B2. De functie(s) van een specifieke schoolprestatiepublicatie (schoolverbetering, ondersteuning van de schoolkeuze, accountability) dient expliciet te worden vermeld, en de publicatie dient indicatoren te bevatten welke bij de genoemde functie(s) passen. De functie *accountability* vergt bijvoorbeeld aanzienlijk minder gedetailleerde indicatoren over het functioneren van een school dan de functie *schoolverbetering*.

B3. Speciale aandacht verdient de verspreiding van de publicaties in die zin dat de publicaties zo breed mogelijk onder alle lagen van ouders verspreid dienen te worden, opdat ook ouders met een relatief lage sociaal-economische status er hun voordeel mee kunnen doen.

B4. De benutting van de schoolprestatie-

indicatoren vereist dat de indicatoren en de toelichting erop gebruiksvriendelijk zijn en door zoveel mogelijk leden van de doelgroep begrepen worden.

Zorgvuldigheidsstandaarden

Z1. Er dient zonder bevoorrechtiging van enige school gerapporteerd te worden.

Z2. Scholen moet de mogelijkheid geboden worden om vóór publicatie de data waarop de indicatoren gebaseerd worden, evenals de uitkomsten van de berekeningen daarop, in te zien in verband met mogelijke fouten daarin.

In de volgende paragraaf wordt de Kwaliteitskaart voor het primair onderwijs aan de hand van de hierboven vermelde standaarden beoordeeld.

5 De vergelijking met de standaarden

De vergelijking is door 11 collega-wetenschappers² uitgevoerd door per standaard een score op een vijfpuntsschaal te geven. Wanneer volgens de beoordelaar niet volledig aan een standaard werd voldaan, werd de beoordelaar verzocht om daar een toelichting op te geven. In Tabel 1 zijn de resultaten van de

Tabel 1

De scores van de Kwaliteitskaart-PO op de publicatiestandaarden

Standaarden	Scores
N1. Toegevoegde waarde	2.9
N2. Meerniveau-analyses	1.7
N3. Betrouwbaarheidsintervallen	1.5
N4. Minstens 10 leerlingen	3.2
N5. Geen rangordes	4.5
N6. Verifieerbare berekeningen	2.6
N7. Zorgvuldige procedures	3.6
B1. Adequate toelichting	2.7
B2. Informatie over de functie	2.5
B3. Brede verspreiding	2.2
B4. Gebruiksvriendelijkheid Indicatoren	3.3
Z1. Geen bevoorrechtiging	4.6
Z2. Dataverificatie vooraf	4.0

Noot. 1 = niet aan voldaan, 2 = enigszins, 3 = redelijk, 4 = goed, 5 = volledig.

vergelijking van de Kwaliteitskaart met de publicatiestandaarden weergegeven.

Wanneer een score van 4 (= *goed*) als eis wordt gesteld dan blijkt slechts aan 3 van de 13 standaarden voldaan te worden. Volgens de beoordelaars voldoet de Kwaliteitskaart zelfs niet *redelijk* aan 7 van de 13 standaarden. De tekortkomingen hebben betrekking op de nauwkeurighedsstandaarden en de bruikbaarheidsstandaarden. Alleen op de zorgvuldighedsstandaarden scoort de Kwaliteitskaart *goed*.

De Kwaliteitskaart-PO scoort *redelijk* op standaard N1. De kaart bevat zowel een score voor de gemiddelde leerresultaten van de leerlingen van een school aan het eind van het primair onderwijs als een score voor de tussentijdse studievoortgang van leerlingen. Uit de toelichtingen die de beoordelaars geven, blijkt dat zij zich in hun oordeel met name baseren op de gemiddelde leerresultaten aan het eind van het primair onderwijs. Deze score is veelal gebaseerd op de Cito-toetsgegevens die de vergelijking van de schoolprestaties van scholen met een vergelijkbare leerlingpopulatie mogelijk maken en die weergegeven in hoeverre een school binnen haar groep onder of boven het gemiddelde scoort.

Uit de toelichtingen van de beoordelaars op hun scores blijkt dat hun kritiek bij deze standaard zich allereerst richt op het feit dat de kaart niet echt de toegevoegde waarde weergeeft, omdat er geen sprake is van een vergelijking van een begin- en eindtoets per leerling. De toegevoegde waarde wordt benaderd door rekening te houden met de samenstelling van de leerlingpopulatie van scholen en 'like with like' te vergelijken. Er is volgens hen bovendien slechts sprake van een ruwe 'overall-score' per school (*voldoende* of *onvoldoende*). Bovendien wordt bij de vergelijking van scholen alleen rekening gehouden met het aantal leerlingen met een lage sociaal-economische status (1.25- en 1.90-leerlingen) en niet met de proportie leerlingen van een school met een hoge sociaal-economische status.

De prestatie-indicatoren in de Kwaliteitskaart-PO zijn niet op meerniveau-analyses gebaseerd (Standaard N2), en van betrouwbaarheidsintervallen (Standaard N3) is even-

min sprake. De kaart bevat überhaupt geen getalsmatige indicatoren; er wordt aangegeven of een school op een prestatie-indicator *voldoende* scoort of niet.

De Kwaliteitskaart scoort naar de mening van de beoordelaars iets meer dan redelijk op Standaard N4. De beoordelaars zijn hier wel erg streng, omdat bij de bepaling van de leerresultaten aan het eind van het basisonderwijs (voor die indicator is deze standaard relevant) door scholen doorgaans zoveel mogelijk leerlingen uit groep 8 worden meegenomen (potentiële LWOO- en speciaalonderwijsleerlingen doen niet altijd mee). Dit zal de ondergrens van 10 leerlingen hoogstens in zeer kleine scholen problematisch maken.

Van rangordes van scholen (Standaard N5) is geen sprake; er wordt een beeld van één school gegeven waarbij de Onderwijsinspectie nagaat of de school in kwestie voldoet aan de minimumstandaarden die de Inspectie voor goed functioneren stelt. Slechts in een enkel geval is er sprake van een relatieve beoordeling van het presteren: de schoolprestaties gebaseerd op de Cito-toetscores van de leerlingen in vergelijking met die van vergelijkbare scholen.

De beoordelaars vinden dat niet erg helder is hoe de Inspectie tot een oordeel voor een indicator komt (de Kwaliteitskaart krijgt een score van 2.6 op Standaard N6) Dit geldt zowel voor de bepaling van een voldoende of onvoldoende voor de leerresultaten als voor de andere indicatoren op de Kwaliteitskaart. Mogelijk is uit de schoolrapporten wel het een en ander over de argumentatie achter een oordeel te vinden, maar dit wordt niet expliciet door de Inspectie met de scholen gedeeld. Bovendien zal het voor de gemiddelde schoolleider en ouder waarschijnlijk ook niet eenvoudig te doorgronden zijn.

Wat betreft de laatste nauwkeurighedsstandaard (Standaard N7) scoort de Kwaliteitskaart *redelijk* tot *goed*. De Inspectie handelt in die zin zorgvuldig dat alle scholen beoordeeld worden op grond van één en hetzelfde evaluatieraamwerk. Bovendien baseren inspecteurs zich op meerdere bronnen en op extern gelegitimeerde toetsen en wordt het conceptrapport voor commentaar aan de school voorgelegd. Mogelijke bedreigers van

de betrouwbaarheid van een schoolbeoordeling worden echter gevormd door de subjectiviteit van de specifieke inspecteur die een school beoordeelt (de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is volgens de Inspectie echter zeer hoog: 80%) (zie Van de Grift, 2001), het tijdstip van beoordeling, het feit dat geen controle op de afname van de Cito-toets plaatsvindt en dergelijke.

Waar het de bruikbaarheidsstandaarden betreft, zien we diverse onvoldoende scores voor de Kwaliteitskaart. Volgens de beoordelaars wordt op de inhoud van de Kwaliteitskaart-PO weliswaar enige toelichting en uitleg gegeven (Standaard B1), maar de onzekerheid die de inhoud van de kaart kenmerkt, wordt niet benadrukt (score 2.5). De Inspectie zou bijvoorbeeld moeten wijzen op het feit dat een school voor het merendeel van de indicatoren niet wordt vergeleken met andere Nederlandse basisscholen en dat de Kwaliteitskaart daardoor weinig zegt over hoe goed een school functioneert in vergelijking met andere basisscholen. Volgens de beoordelaars zal door de geringe toelichting op de Kwaliteitskaart de gemiddelde ouder deze moeilijk goed op waarde kunnen schatten.

Standaard B2 betreft de noodzaak tot explicitering van de functie(s) die de kaart heeft en het opnemen van indicatoren in de Kwaliteitskaart die passen bij die functie(s). Ook hier een lage score (2.5), omdat men vindt dat de Inspectie op dit punt niet erg duidelijk is. De doelen ondersteuning van de schoolkeuze, accountability en schoolverbetering lopen zo af en toe door elkaar. Dit wordt waarschijnlijk mede veroorzaakt door het feit dat de informatie over scholen in eerste instantie verzameld is in het kader van het scholentoezicht en daarna gebruikt wordt voor de ondersteuning van de schoolkeuze door ouders, en ook enigszins voor het afleggen van verantwoording aan de samenleving. Het is de vraag in hoeverre elk van de genoemde doelen met deze kaart ondersteund kan worden. Bevat de kaart bijvoorbeeld de informatie die voor ouders essentieel is, en biedt ze aan scholen inzicht in waar men onder de maat presteert en hoe men dat kan verhelpen?

Hoewel alle ouders via een folder in groep 8 van de basisschool geattendeerd worden op

het bestaan van de Kwaliteitskaart is de verspreiding van de kaart via internet op dit moment een belemmering voor de benutting ervan door de hele doelgroep (de kaart scoort hier dan ook slechts 2.2 punten). Dit is onacceptabel indien de inhoud van de kaart voor ouders van groot belang is (Standaard B3) en ook scholen en anderen hun voordeel met de kaart kunnen doen.

De laatste Benuttingsstandaard (Standaard B4) betreft de mate waarin de indicatoren gebruiksvriendelijk en begrijpelijk zijn. De Kwaliteitskaart scoort hier redelijk (3.3 punten), omdat hier volgens de beoordelaars verbetering mogelijk is. Naar hun mening is de verstrekte informatie in deze vorm door lang niet alle ouders te begrijpen. Men wijst daarbij op het abstracte taalgebruik in de kaart en in de toelichting daarop. Zo zullen veel ouders zich bijvoorbeeld waarschijnlijk moeilijk een voorstelling kunnen maken van wat het betekent dat de onderwijsmaterialen van een school "samenhangend" zijn. Ook is de score *voldoende* voor de indicator *voortgang van leerlingen* (onder de categorie *leerresultaten*) voor meerdere interpretaties vatbaar.

Tot slot de twee zorgvuldigheidsstandaarden Z1 en Z2. Hoewel hier en daar wel enkele punten voor verbetering worden genoemd, zijn de beoordelaars hier erg positief: respectievelijk 4.6 en 4.0 punten. De procedures voor de beoordeling van scholen zijn zodanig dat geen scholen bevoorrecht worden. Scholen worden op grond van hetzelfde instrument, dezelfde beoordelingsprocedure en dezelfde beoordelingsstandaarden beoordeeld. Bovendien wordt scholen de mogelijkheid geboden tot verificatie van het concept-schoolrapport (niet van de daaraan ten grondslag liggende data en van de concept-Kwaliteitskaart).

6 Discussie

In de vorige paragraaf is duidelijk gebleken dat de Kwaliteitskaart-PO in de huidige vorm naar het oordeel van de beoordelaars op veel punten voor verbetering vatbaar is. De Inspectie kan de genoemde kritiekpunten benutten voor een discussie over de vraag hoe

ernstig men de tekortkomingen acht en hoe deze kunnen worden weggenomen. Het zal duidelijk zijn dat naar onze mening langs die weg de inhoud en bruikbaarheid van de Kwaliteitskaart sterk verbeterd kunnen worden.

Welke effecten de kenmerken van de Kwaliteitskaart op het gebruik van de Kwaliteitskaart hebben, is grotendeels onbekend (zie bijv. Dijkstra et al., 2001; Janssens, 2003; Vogels 2002). Het is echter van groot belang dat wordt nagegaan of deze kaarten aan hun doel beantwoorden, en welke neven-effecten ze sorteren. Via empirisch onderzoek zal duidelijk moeten worden of bijvoorbeeld alle ouders de inhoud van de kaart bestuderen, of men de indicatoren begrijpt, en vooral of het hun handelen in termen van schoolkeuze en het voeren van de dialoog met de school beïnvloedt (zie Canton & Web-bink, 2004). Daarbij zijn ook andere factoren dan de kenmerken van de kaart van belang, zoals bijvoorbeeld de mate waarin ouders keuzealternatieven hebben (hetgeen bijvoorbeeld op het platteland niet altijd het geval zal zijn).

Zoals aangegeven, hebben we de indruk dat met de Kwaliteitskaart voor het basisonderwijs in zekere mate ook schoolverbetering en accountability worden nagestreefd. Naast het gebruik door “het publiek” is het daarom ook van belang om na te gaan welke invloed de Kwaliteitskaart op scholen heeft. Er zijn enkele indicaties dat deze kaarten tot beter onderwijs leiden (zie Meijer, 2003). De vraag is echter in welke mate hier sprake is van strategisch gedrag en/of van cosmetische operaties gericht op verbetering van scores op de Kwaliteitskaarten, dan wel van daadwerkelijke verbeteringen van de onderwijskwaliteit.

Hoewel het ons nu ontbreekt aan empirische gegevens over het gebruik van de Kwaliteitskaart voor primair onderwijs, is er wel enig buitenlands onderzoek dat als inspiratiebron kan dienen voor de verbetering van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de Kwaliteitskaart-PO (zie Brown, 1999; Nelson, 2002; Quality Counts '01, 2001).

Brede toegankelijkheid

Als we vinden dat de Kwaliteitskaart van groot belang is voor ouders en voor de bevoor-

dering van de kwaliteit van scholen, dan is het ook van belang dat Kwaliteitskaarten voor ouders gemakkelijk toegankelijk zijn, bijvoorbeeld via ‘direct mailing’, verspreiding via belangrijke ontmoetingspunten (banken, winkels, gemeentelijke instanties), bijeenkomsten op scholen, en via het internet. Kaarten moeten bovendien gemakkelijk op het internet te vinden zijn. Het vinden van Kwaliteitskaarten op de vele onderwijswebsites in de VS vereist soms het nodige speurwerk. Ook voor de Nederlandse situatie geldt dat ouders in ieder geval moeten weten dat deze kaarten via de Onderwijsinspectie beschikbaar zijn. Er wordt weliswaar via internet en een folder voor het basisonderwijs gepoogd om dit te bewerkstelligen, maar of dit ook tot het gewenste effect leidt, is niet zeker.

Een andere mogelijkheid om de bruikbaarheid van Kwaliteitskaarten te verhogen, is via de beschikbaarstelling van een gratis telefoonnummer voor het publiek om Kwaliteitskaarten op te vragen. Dit is met name van belang voor diegenen die niet over internet beschikken (Van Bijlert & Albeda, 2002). Aanvullend gebruik van andere media is daarom ook noodzakelijk. Men kan hierbij denken aan schoolgidsen, maar wellicht ook aan huis-aan-huisbladen. Ook zullen scholen zich moeten inspannen om deze groepen ouders bij het publieke debat te betrekken.

Hulp aan ouders bij het interpreteren van gegevens

Gegevens die op een Kwaliteitskaart worden gepresenteerd zonder enige duiding, verklaring of suggestie voor de wijze waarop met de school over onderwijskwaliteit van gedachten is te wisselen, zijn voor ouders lastig te interpreteren. Daarom is het van belang dat ouders hulp krijgen bij het interpreteren van de Kwaliteitskaart. Een Kwaliteitskaart behoort aanwijzingen te bevatten voor de wijze waarop de gegevens door leken geïnterpreteerd kunnen worden. Het is niet voldoende om te rapporteren dat de eindopbrengsten van de school “onder het verwachte niveau” liggen. Deze uitspraak dient vergezeld te gaan van verklarende informatie, zoals bijvoorbeeld “de school levert al drie jaar lang leerlingen af die twee of meer leerjaren achter liggen bij leerlingen op vergelijkbare scholen”.

De meeste ouders zijn leken op het gebied van onderwijs- en prestatie-indicatoren. Het is van belang spaarzaam te zijn met tabellen en grafieken - omdat lang niet iedereen deze goed kan "lezen" - en waar nodig tekst en uitleg te geven. Een Kwaliteitskaart is het meest effectief als de informatie beperkt blijft tot datgene waarin de doelgroep is geïnteresseerd. De Kwaliteitskaarten kunnen ook worden voorzien van 'links' naar meer gedetailleerde gegevens voor diegenen die daaraan behoefte hebben.

Inschakeling van scholen bij de Kwaliteitskaart

Een van de belangrijkste lijnen voor communicatie over de Kwaliteitskaart naar het publiek toe is de school zelf. Daarom is het van belang dat ook de school kan uitleggen wat de informatie op de Kwaliteitskaart betekent. De Onderwijsraad (1999, p. 48-55) geeft aan dat scholen moeten worden ondersteund bij de omgang met de prestatiegegevens. Wat kunnen zij doen om "beter te scoren"? Als scholen geen gedragsalternatieven zien, leidt de openbaarmaking slechts tot demotivatie van slecht scorende scholen. Aanvullend kan worden gesteld dat scholen ook ondersteund kunnen worden in de omgang met openbaarheid. Scholen moeten leren om een "verhaal" te houden bij de cijfers. Als ze slecht scoren, moeten ze hiervoor een verklaring geven en ook aangeven op welke manier men gaat werken aan verbeteringen. Het aanbod van informatie is nu vooral opgesteld door de Onderwijsinspectie op basis van haar handhavende taken. Om maatschappelijke controle in het voortgezet onderwijs te faciliteren, dient het aanbod van informatie in overleg met belanghebbenden te worden ontwikkeld. Daarbij gaat het niet alleen om de "klanten", maar ook om andere belanghebbenden die betrokken kunnen zijn bij de maatschappelijke controle van het voortgezet onderwijs (docenten, gemeenten, etc.).

Hulp aan ouders bij het gebruik van de Kwaliteitskaart voor de schoolkeuze en voor het contact met de scholen

Omdat Kwaliteitskaarten een rol beoogen te spelen in de schoolkeuze van ouders, verdient het aanbeveling ouders en leerlingen te

ondersteunen bij het gebruik van Kwaliteitskaarten bij de schoolkeuze. Aangezien de kaarten een beeld geven van de kwaliteit van een school, kunnen deze de indruk wekken dat de school die het hoogst scoort voor iedereen de beste zou zijn. Dit is niet het geval; sommige scholen passen beter bij de behoeften van bepaalde ouders en hun kinderen dan andere. Ouders moeten daarom zoeken naar een goede match tussen school en kind (zie Bosker & Scheerens, 1999). Bij deze match zijn prestatiegegevens van belang, maar ouders laten zich in hun keuze zeker niet alleen leiden door prestatiegegevens. Wellicht kan de Onderwijsinspectie het gebruik van kaarten ten behoeve van het schoolkeuzeproces op aanvullende, andere manieren ondersteunen. De informatiesectie van de website van de Contra Costa County of Education in Pleasant Hill, California biedt hier een aardig voorbeeld (www.cccoe.k12.ca.us/about/chose.html). Het schoolkeuzeproces wordt daar ontleed tot de volgende vragen:

- Welke aspecten van een school moet ik belangrijk vinden?
- Hoe kan ik informatie krijgen over Contra Costa County scholen?
- Naar welke school zou mijn zoon/dochter moeten gaan?

Ouders krijgen ook suggesties voor de antwoorden op deze vragen en worden daarmee ondersteund bij het nemen van weloverwogen schoolkeuzebeslissingen.

Via de website van de Inspectie zouden ook aan Nederlandse ouders en leerlingen dit soort vragen kunnen worden gesteld. Als ouders en leerlingen over deze informatie beschikken, kunnen zij wellicht op een betere manier omgaan met kwaliteitsgegevens over scholen. Dit zou het gebruik van de Kwaliteitskaarten kunnen verbeteren (zie in dit verband ook Baker, Herman, & Bain, zonder jaartal).

De Kwaliteitskaarten zijn niet alleen van belang voor de schoolkeuze, maar ook voor het contact over de kwaliteit van scholen tussen ouders en leerlingen enerzijds, en docenten, directie en bestuur anderzijds. De Onderwijsinspectie zou dit debat eveneens kunnen ondersteunen. Op de website zou bijvoorbeeld informatie kunnen komen te staan over

de vraag “Hoe praat ik met de school over de Kwaliteitskaart?” Ouders stellen het op prijs sleutelvragen te krijgen die ze naar aanleiding van de Kwaliteitskaart aan scholen kunnen stellen, zoals: “Welke maatregelen treft de school om de schoolkwaliteit te verbeteren? of “Wat is de oorzaak van de verbetering van de leerprestaties?” Deze informatie stimuleert het debat tussen ouders en scholen en geeft daarmee een andere richting aan dan een afrekencultuur.

Het kan ook van belang zijn dat ouders en leerlingen met elkaar in debat gaan over de kwaliteit van scholen. In de VS bestaan al websites waarop ouders hun ervaringen met scholen vermelden. Deze websites worden in dat geval ook gebruikt als communicatiemedium. Hierbij gaat het niet zo zeer om de communicatie tussen burgers en de publieke organisatie, maar om de communicatie tussen burgers onderling óver de publieke organisatie.

De Onderwijsraad (1999, p. 48-55) geeft aan dat het belangrijk is om via monitoring te blijven volgen wat de gevolgen zijn van de openbaarmaking van de besproken gegevens over scholen. Wij sluiten ons daarbij aan. De onderwijssector is sterk in verandering en ook ouders, scholen en andere partijen veranderen in hun gedrag. Om dit collectieve leerproces te ondersteunen, dienen de veranderingen, evenals de gewenste effecten en neveneffecten onderzocht te worden, en kan op basis van de resultaten van dergelijke evaluaties bijsturing worden gegeven.

Noten

- 1 Thans biedt de Inspectie twee soorten Kwaliteitskaarten aan: een opbrengstenkaart voor het v.o. en daarnaast Kwaliteitskaarten voor het p.o. en v.o. De oorspronkelijke Kwaliteitskaart-VO, die alleen opbrengstgegevens bevat, wordt jaarlijks nog steeds vernieuwd. Naar verwachting zal de “oude” Kwaliteitskaart-VO onderdeel worden van de nieuwe Kwaliteitskaart voor dit schooltype.
- 2 E. Annevelink, E. M. Branderhorst, L. M. C. M. Cremers, A. B. Dijkstra, M. C. M. Ehren, M. A. Hendriks, S. Karsten, J. W. Luyten, R. Steen, R. Veenstra en B. Witziers.

Literatuur

- Ananda, S., & Rabinowitz, S. (2001). *Building a workable accountability system: Key decision points for policymakers & educators* [Knowledge brief]. San Francisco, CA: WestEd.
- Baker, E., Herman, J. & Bain, J. (zonder jaartal). *What makes a good school? A guide for parents seeking excellence in education*. Los Angeles: The Center for Research on Evaluation, Standards & Student Testing.
- Bijlert, B. W., van & Albeda, H. D. (2002). *De transparantie doorzien. Op zoek naar de burger als adviseur*. Amsterdam: Stichting Rekenenschap.
- Bosker, R. J., & Scheerens, J. (1999). Openbare prestatiegegevens van scholen: nuttigheid en validiteit. *Pedagogische Studien*, 76, 61-93.
- Brown, R. S. (1999). Creating school accountability reports. *School Administrator*, 11. Retrieved from www.aasa.org/publication/sa/1999_11/brown.htm.
- Canton, E., & Webbink, D. (2004). *Prestatieprikkelers in het Nederlandse onderwijs: Wat kunnen we leren van recente buitenlandse ervaringen?* CPB Document no 49. Den Haag: CPB.
- Dijkstra, A. B., Karsten, S, Veenstra, R., & Visscher, A. J. (Reds.) (2001). *Het Oog der Natie: scholen op rapport. Standaarden voor de publicatie van schoolprestaties*. Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Edwards, V. B. (Ed.). (1999). Quality counts '99: Rewarding results, punishing failure [Special issue]. *Education Week*, 18(17). Retrieved from www.edweek.org/sreports/qc99.
- Figlio, D. N. & Getzler, L. S. (2002). *Accountability, ability and disability; Gaming the system*. NBER Working Paper 9307.
- Grift, W. van de (2001). Evaluatie van de kwaliteit van het basisonderwijs door de Inspectie. In A. B. Dijkstra, S. Karsten, R. Veenstra, & A. J. Visscher (Reds.), *Het Oog der Natie: scholen op rapport. Standaarden voor de publicatie van schoolprestaties* (pp. 219-325). Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Henry, G. T. (1996). Community accountability: A theory of information, accountability, and school improvement. *Phi Delta Kappan*, 78(1), 85-90.
- Herrington, C. D. (1993, April). *Accountability, invisibility, and the politics of numbers: School*

- report cards and race*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Atlanta, GA. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 371976).
- Jacob, B. A. (2002). *Accountability, incentives and behavior: The impact of high-stakes testing in the Chicago public schools*. NBER Working Paper 8968.
- Jaeger, R. M., Gorney, B. E., & Johnson, R. L. (1993). *The nation's school report to the public: an analysis of school report cards*. Greensboro, NC: University of North Carolina, Center for Educational Research and Evaluation.
- Jamentz, K. (1998). Authentic accountability. *Thrust for Educational Leadership*, 27(4), 37-39.
- Janssens, F. J. G. (2003). Dashboards en kwaliteitskaarten. In M. Hulshof, B. Bulder, F. Janssens, K. Scheele, & G. Theunissen (Eds.), *Toezichthouder: lam of leeuw* (pp. 231-243). Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Kerna-Schloss, A. (1999). School report cards. *American School Board Journal*, 186(5), 46-49.
- Kordes, J. (2002). *Begrijpelijkheidsonderzoek kwaliteitskaart PO en VO*. [Niet gepubliceerd technisch rapport.] Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Ladd, H. P., & Walsh, R. P. (2002). Implementing value-added measures of school effectiveness: Getting the incentives right. *Economics of Education*, 21, 1-17.
- Linn, R. L. (2000). Assessments and accountability. *Educational researcher*, 29(2), 4-16
- McMillan, J. (2000). Public accountability: school report cards. Policy Issues: standards/assessment/accountability.CEPI. Retrieved from www.cepionline.org/policy_issues/saa/public_account.html.
- Meijer, A. (2003). *Maatschappelijke controle in de publieke sector via internet*. Onderzoeksrapport in het kader van de Alliantie ICT en Vitaal bestuur. Utrecht: Utrechtse School voor Bestuur- en Organisatiewetenschap..
- Nelson, S. (2002). *School, district, and State report cards: living documents for public discussion*. Northwest Regional Educational Laboratory. Retrieved from <http://www.nwrel.org>.
- Onderwijsraad (1999). *Schoolkwaliteit in beeld*. Voorstellen voor een verantwoorde openbaarmaking van gegevens over de kwaliteit van scholen. Den Haag: Onderwijsraad.
- Quality Counts '01. (2001). Bethesda, MD: Education Week.
- Visscher, A. J., Dijkstra, A. B., Karsten, S., & Veenstra, R. (2001). Standaarden en aanbevelingen voor de publicatie van schoolprestatie-indicatoren. In A. B. Dijkstra, S. Karsten, R. Veenstra, & A. J. Visscher (Eds.), *Het Oog der Natie: scholen op rapport. Standaarden voor de publicatie van schoolprestaties* (pp. 239-250). Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Visscher, A. J. (2004). Feedback over schoolprestatie-indicatoren als strategisch instrument voor schoolontwikkeling? Lessen uit twee Vlaamse cases. *Pedagogische Studiën*, 81(5), 384-396.
- Vogels, R. (2002). Ouders bij de les. *Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*. Den Haag: SCP.

Manuscript aanvaard: 27 augustus 2004

Auteurs

Frans Janssens is bijzonder hoogleraar Onderwijstoezicht aan de Faculteit Gedragswetenschappen (afdeling Onderwijsorganisatie en -management) van de Universiteit Twente. Tevens is hij coördinerend inspecteur bij de Inspectie van het Onderwijs.

Adrie Visscher is universitair hoofddocent aan de Faculteit Gedragswetenschappen (afdeling Onderwijsorganisatie en -management) van de Universiteit Twente.

Correspondentieadres: F.J.G. Janssens, afdeling O&M, Faculteit Gedragswetenschappen, Universiteit Twente, Postbus 217, 7500 AE Enschede, e-mail: F.J.G.Janssens@edte.utwente.nl

Abstract

Towards a School Report for Dutch primary schools

The Dutch Schools Inspectorate has published School Report Cards for about six years now with the goal of providing information on the functioning of schools to parents and other interested parties. This information can be used for forming an idea of a school's quality, for school choice decisions, and for the dialogue between parents and schools. This article starts with an overview of the experiences with Quality School Report in the United States. Next, the content of the School Report Card for Dutch primary schools is presented. Further, the School Report Card is judged on the basis of standards for publishing school performance indicators, and, finally, recommendations are presented for improving the use and effects of the Dutch School Report Card for primary schools.